

Wstęp

Książka jest odpowiedzią na wezwanie Benedykta XVI, który w adhortacji *Verbum Domini* zachęca cały Kościół do celebracji słowa Bożego. To uprzywilejowane spotkanie z Panem we wspólnocie chroni wiernych przed grzechem niesłuchania słowa Bożego.

Celebracje słowa Bożego były w Polsce obecne z inspiracji Soboru Watykańskiego II. W ich propagowaniu zasługi mają A. Cholewiński, B. Mokrzycki¹, J. Kudasiewicz²; S. Kulpaczyński³ i inni⁴. Czas posoborowy wymagał poszukiwań dotyczących nazwy. Początkowo stosowano określenia: „wigilia biblijna” oraz „nabożeństwo słowa Bożego”. W teoretycznych opracowaniach katechetycznych celebracje słowa Bożego były utożsamiane z nabożeństwami paraliturgicznymi⁵,

¹ A. Cholewiński, B. Mokrzycki, *Nabożeństwa biblijne*, Kraków 1968, s. 28–261; A. Cholewiński, *Wigilia biblijna*, CTh 37 (1967) f. III, s.151–160.

² Obrzęd *Nabożeństwa słowa Bożego*, [w:] *Sakramenty wtajemniczenia chrześcijańskiego*, red. J. Kudasiewicz, Warszawa 1981, s. 461–496; J. Kudasiewicz, *Nabożeństwo słowa Bożego w katechezie*, [w:] *Celebracje w katechezie*, red. S. Kulpaczyński, Lublin 1999, s. 22–27; tenże, *Duch Święty w życiu chrześcijańskim. Nabożeństwo słowa Bożego na drugi rok triduum jubileuszowego*, Kielce 1998.

³ S. Kulpaczyński, *Mogę być lepszy! Katecheza z elementami celebracji*, [w:] *Aktywizowanie katechizowanych*, red. S. Kulpaczyński, Lublin 1997, s. 209–215; tenże, *Celebracja płaczącej Matki Bożej z katedry lubelskiej*, [w:] *Aktywizowanie katechizowanych*, dz. cyt., s. 227–238; S. Kulpaczyński, *Nabożeństwa pokutne w katechezie*, [w:] *Celebracje w katechezie*, dz. cyt., s. 153–169;

⁴ Cz. Krakowiak, *Znaczenie celebracji liturgicznych w katechezie dzieci i młodzieży*, [w:] *Celebracje w katechezie*, dz. cyt., s. 35; R. Podpora, *Montaże audiowizualne w służbie celebracji*, [w:] *Celebracje w katechezie*, dz. cyt., s. 83–96; M. Rycerz, *Śpiew religijny w służbie celebracji*, [w:] *Celebracje w katechezie*, dz. cyt., s. 97–112; M. Falk, *Czym jest dla mnie krzyż Chrystusa? Katecheza prowadzona metodą celebracji*, [w:] *Aktywizowanie katechizowanych*, dz. cyt., s. 265–273; W. Głowa, *Imieniny wspomnieniem sakramentu chrztu świętego-celebracja*, [w:] *Aktywizowanie katechizowanych*, dz. cyt., s. 191–207; A. Zellma, *Niepokalanie Poczęta wzorem życia w łasce. Katecheza z celebracją*, [w:] *Aktywizowanie katechizowanych*, dz. cyt., s. 217–225.

⁵ W. Koska dokonuje rozszerzenia znaczeniowego terminu „paraliturgia” i włącza w jego zakres „celebracje” por. W. Koska, *Katechetyka*, Poznań 1987, s. 107–108; J. Szpet

choć to określenie zawiera w sobie inną treść⁶. Tekst łaciński Konstytucji o liturgii świętej konsekwentnie stosuje termin łac. *celebratio* w odniesieniu zarówno do każdego sprawowania liturgii, jak i do celebracji słowa Bożego, jednak termin ten pojawia się dopiero w tłumaczeniu dokumentów soborowych na język polski w 2002 r.⁷ Cieszy fakt pojawienia się hasła Celebracja słowa Bożego w *Leksykonie Liturgii*⁸.

Struktura celebracji słowa Bożego była ukazywana w teoretycznych opracowaniach J. Charytańskiego⁹, W. Kubika¹⁰, J. Kudasiewicza¹¹.

Książka, którą prezentujemy nie jest zwykłym powtórzeniem dotychczasowych opracowań, ale wnosi nowe elementy. Zawiera teoretyczno-praktyczne zasady adaptacji celebracji słowa Bożego do poziomu dzieci i młodzieży, natomiast dotychczasowe celebracje były

podejmuje również zagadnienie nabożeństw paraliturgicznych, do których należą: Droga Krzyżowa, różaniec, nabożeństwa majowe, październikowe, czerwcowe, Gorzkie Żale. W ramach katechezy w sposób roztropny mogą być wykorzystywane fragmenty tych nabożeństw; por. J. Szpet, *Dydaktyka katechezy*, Poznań 1999, s. 210–211.

⁶ Nabożeństwo paraliturgiczne jest formą wspólnej modlitwy typu ludowego poza ścisłymi ramami liturgii. Należą do nich nabożeństwo drogi Krzyżowej, nabożeństwo majowe, różaniec, Gorzkie Żale. Por. W. Niedźwiecki, *Mały słownik liturgiczny*, Toruń 2003, s. 84; R. Berger, *Mały słownik liturgiczny*, Poznań 1995, s. 98.

⁷ Sobór Watykański II, Konstytucja o liturgii świętej *Sacrosanctum Concilium* [dalej: KL], 26, 27.

⁸ Celebracja słowa Bożego, [w:] *Leksykon Liturgii*, oprac. B. Nadolski, Poznań 2006, s. 216–219 *Celebra* – uroczyste odprawianie nabożeństwa, obrzędu; *celebracja* – wykonywanie czegoś bardzo uroczysto; *celebrować* – dwa znaczenia: 1) odprawiać nabożeństwo, obrzęd, zwłaszcza uroczysto; 2) zachowywać się, robić coś uroczysto, z namaszczeniem, ze szczególną powagą (*Słownik języka polskiego*, red. M. Szymczak, Warszawa 1978, s. 235–236). Łac. *celebratio* oznacza wspaniały obchód, uroczystości; *celebro* tłumaczy się między innymi: uroczysto obchodzić, święcić, wielbić, chwalić, uświetnić (A. Joungan, *Słownik kościelny łacińsko-polski*, Poznań – Warszawa – Lublin 1958, s. 99).

⁹ Por. J. Charytański, *Inspiracje soborowe w katechetyce*, [w:] *Katecheza po Soborze Watykańskim II w świetle dokumentów Kościoła*, t. 1, Warszawa 1985, s. 38.

¹⁰ W. Kubik (*Metodyczne założenia podręcznika dla katechety*, BZN I, s. 19–33) wyjaśnia, że wprowadzenie do katechezy uroczystego czytania Pisma Świętego jest uzasadnione przypomnieniem Soboru Watykańskiego II tego, że Pismo Święte jest źródłem i podstawą katechezy. Zadanie to jest realizowane między innymi przez dość częste uroczyste czytanie Pisma Świętego, którego celem jest ułatwienie dziecku spotkania z Pismem Świętym. Odbywa się to w ten sposób, że katecheta bierze do ręki Pismo Święte, a dzieci na jego wezwanie wstają i biorą udział w dialogu poprzedzającym czytanie – podobnie jak ma to miejsce w liturgii w czasie czytania Ewangelii. Słuchają czytania w postawie stojącej.

¹¹ J. Kudasiewicz, *Nabożeństwo słowa Bożego w katechezie*, [w:] *Celebracje w katechezie*, dz. cyt., s. 22–27.

adresowane do dorosłych. Łączy słowo Boże z czynnością liturgiczną angażującą dzieci i młodzież. Celebracje słowa Bożego prezentowane w książce proponują i uczą wykorzystania ikon.

Niniejsza publikacja stanowi dorobek Międzyzakonnego Wyższego Instytutu Katechetycznego w Krakowie. Część celebracji słowa Bożego dla katechetów pochodzi z sesji katechetycznych organizowanych w latach 2001–2011, na które były one przygotowywane i przeżyte we wspólnocie uczestników sympozjum¹². Celebracje dla młodzieży i dzieci zostały przygotowane przez środowisko instytutu, pracowników, studentki i absolwentki. One również były prowadzone dla różnych grup katechetycznych.

Serdecznie dziękuję wszystkim, którzy przyczynili się do powstania tego dzieła. Szczególne podziękowania składam ks. prof. dr. hab. Józefowi Kudasiewiczowi, który przez dziesięć lat był aktywnie zaangażowany w biblijną formację katechetów podczas dorocznych sympozjów w Międzyzakonnym Wyższym Instytucie Katechetycznym w Krakowie. Dziękuję za prowadzenie celebracji słowa Bożego dla katechetów, a także za inspirowanie nas do przygotowywania celebracji dla młodzieży i dzieci oraz prowadzeniach ich podczas katechez i spotkań biblijnych.

Mam nadzieję, że książka ta będzie szkołą słuchania słowa Bożego i odpowiedzi na nie. Ufam, że przyczyni się do ożywienia formacji biblijnej dorosłych, młodzieży i dzieci w parafiach. Może ona służyć animatorom grup biblijnych, duszpasterzom i katechetom. Jest godną odpowiedzią na postulat Benedykta XVI.

¹² J. Kudasiewicz, *Przemienienie Pańskie. Nabożeństwo słowa Bożego z ikoną*. [w:] *Kontemplacja Oblicza Chrystusa i ewangelizacja*, seria *Duc in altum*, t. 1, red. A. E. Klich, Kraków 2003, s. 213–220. Tenże, *Eucharystia Pokarmem ludzi utrudzonych w drodze. Nabożeństwo słowa Bożego z ikoną*, [w:] *Chrystus-Eucharystia Źródłem Nadziei*, seria *Duc in altum*, t. 2, red. A. E. Klich, Kraków 2004, s. 117–128; tenże, *Eucharystia sakramentem miłości*, [w:] *Odkryć Eucharystię – żyć Eucharystią*, seria *Duc in altum*, t. 4, red. A. E. Klich, Kraków 2005, s. 103–109; tenże, *Duch Święty w życiu chrześcijańskim*, [w:] *Odkrywanie Ducha Świętego w katechezie gimnazjalistów*, seria *Duc in altum*, t. 6, red. A. E. Klich, Kraków 2007, s. 211–224; tenże, *Studzy i słuchacze słowa Bożego*, [w:] *Ustyszeć słowo Boże – żywe i ostrzejsze niż miecz*, seria *Duc in altum*, t. 7, red. A. E. Klich, Kraków 2008, s. 147–158; tenże, *Nawrócenie i powołanie św. Pawła*, [w:] *Misja św. Pawła trwa*, seria *Duc in altum*, t. 9, red. A. E. Klich, Kraków 2010, s. 93–101; tenże, *Syn Człowieczy przyszedł służyć*, [w:] *Służyć i królować, czyli o kapłaństwie powszechnym*, seria *Duc in altum*, t. 10, red. A. E. Klich, Kraków 2010, s. 153–161; G. Dryl, *Celebracja słowa Bożego i kontemplacja ikony. Zaproszeni do przyjaźni z Chrystusem*, [w:] *Powołani do komunii z Bogiem i człowiekiem*, seria *Duc in altum*, t. 11, red. A. E. Klich, Kraków 2011, s. 217–226.